

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 104

гр. Варна, 16.05.2022 г.

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, I СЪСТАВ, в закрито заседание на шестнадесети май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Янко Д. Янков

Членове: Даниела П. Костова
Светослава Н. Колева

като разгледа докладваното от Светослава Н. Колева Въззивно частно наказателно дело № 20223000600131 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 440, ал.2, вр.чл.341, ал.2 от НПК.

Постъпил е частен въззивен протест от прокурор при ВОП, срещу Определение № 339 от 27.04.2022 год. по ЧНД № 386/2022 год. по описа на Окръжен съд-Варна, с което е постановено условното предсрочно освобождаване на л.св. К. В. ИВ., ЕГН ***** от изтърпяване на останалата част от наказанието „Лишаване от свобода“ за срок от 9 години, наложено му с Присъда № 62/29.082018 г по НОХД № 1456/2017г. по описа на Окръжен съд - Варна, с установен изпитателен срок в размер на неизтърпяната част от 3 /три/ години, 2 /два/ месеца и 4 /четири дни/.

В протеста се излагат съображения за необоснованост на изводите на ВОС, че осъденото лице е дало доказателства за своето поправяне и превъзпитание. Според прокурора към момента на постановяване на атакуваното определение е била налице само една от кумулативно предвидените предпоставки, само тази по чл.70, ал.1, т.1 от НК. Според изложеното в протеста в хода на пенитенциарното третиране е била проведена успешна корекционна дейност с осъденото лице, но не е била приложена в пълнота прогресивната система.

Изготвените за нуждите на настоящото производство становища на ИСДВР и на НС СДВР на Затвора - Варна, както и Експертната оценка на актуалното психично и емоционално състояние на И. установявали единствено започнал процес на поправяне и превъзпитание на осъдения, но в тях, както и в останалата документация от затворническото досие на лишения от свобода, не се съдържаха конкретни фактически обстоятелства и изводи въз основа на тях обосновани констатации, че този процес е придобил към настоящия момент завършен характер, респ. че целите на наказанието са постигнати предсрочно.

Постъпило е и мотивирано становище на Началника на Затвора Варна, в

което молбата на осъденото лице И. е подкрепена отново. Аргументацията е изключително подробна и акцентира на неоснователност на въззивния протест, чийто основен довод е свързан с размера на остатъка на наказанието и периода, в който осъденото лице е бил задържан в качеството на обвиняем и когато по отношение на него не е била оказвано корекционно въздействие. От своя страна пенитенциарната администрация, счита че следва адекватно да се отчете фактора трудова дейност - основен инструмент за поправяне и превъзпитание, за компенсация на личностни дефицити и устойчива изграждане на обществено полезни умения и навици, както и на мотивация за полагане на продължителни усилия, в името на предварително поставени позитивни цели. В разглеждания случай е налице системна трудова дейност, от привеждането в изпълнение на влязлата в сила присъда и до настоящия момент, в продължение на повече от 2 год. 6 мес. През цялото това време осъденото лице работи на различни работни позиции, при един работодател, включително пряко свързани с качеството на произвежданата продукция - „Работник на машина“ и „Мотокарист“, факт, който налага извод, че професионалните му умения и полаганите от него усилия са оценени. Това е доказателство за изградени трудови навици и умения за работа в екип, тъй като трудовия процес е организиран на бригаден принцип. Анализирайки и други доказателствени източници, Началникът на Затвора Варна в крайна сметка поддържа становище, че в конкретния случай са представени достатъчно доказателства за успешно приключен процес на поправяне и превъзпитание на осъденото лице И., вследствие на настъпила трайна и устойчива промяна в неговата личност, както и за наличие на достатъчно съхранени и развити личностни ресурси, и не на последно по значението си място затвърдена мотивация за водене на обществено приемлив начин на живота. Оставането му в затвора би било в ущърб, освен на него и близките, а така също и за българския данъкоплатец, плащаш издръжката на лишените от свобода. Акцентира се на нуждата да се прогнозира как би подействал евентуален отказ за УПО, при който е възможно, с немалък процент вероятност, да настъпи демотивация у лишения от свобода, което корелативно да предопредели регрес и формализиране на поведението. В практиката са наблюдавани много такива случаи. Направените в тази посока изследвания показват, че прекомерното задържане в МЛС често има странични ефекти и не гарантира реинтеграция на правонарушителите. В крайна сметка молбата е въззивната инстанция да потвърди определението на ВОС като правилно и доказателствено обосновано.

Варненският апелативен съд, като се запозна със съдържащите се в делото материали и мотивите на атакуваното определение, намери следното:

Частният въззивен протест, по който е образувано настоящето въззивно производство, е процесуално допустим, с оглед процесуална легитимация, придадена с чл.440, ал.2 от НПК, спазване на срока и съответност. Разгледан по същество се преценява като неосновател.

От фактическа страна въззивната инстанция приема за установено

следното:

С Присъда № 62/29.08.2018 г по НОХД № 1456/2017г. по описа на Окръжен съд - Варна К. В. ИВ. е бил признат за виновен в извършването на престъпление по чл.116, ал.1, т.6, пр.1, вр.чл.115, вр. чл.18, ал.1 от НК, за което му е било наложено наказание „Лишаване от свобода” за срок от девет години, при първоначален срок режим;

Изтърпяване на наказанието е започнало на 12.12.2019 г. . Постъпил в Затвора-Варна на 07.09.2018г., поставен на строг режим, заменен на Общ режим със Зап.№4/06.01.22г. на Началника на Затвора Варна. Към датата на постановяване на атакуваното определение, размерът на остатъка е възлизал на 3 години, 2 месеца и 4 дни.

По делото е безспорно, че л.св. И. е изтърпял към момента на разглеждане на делото пред Апелативен съд – Варна - 5 години, 10 месеца и 9 дни, от които 2 години, 5 месеца и 4 дни са изтърпени фактически, 2 години, 6 месеца и 2 дни – зачетен арест, а 11 месеца и 3 дни са от положен труд, което е повече от изискуемата от закона една втора.

Безспорно е, че К.И. се е включвал в реалния трудов процес в Затвора Варна.

Оценката на риска на правонарушителя при постъпването му в Затвора-Варна диагностицира вероятност за рецидив на ниско ниво-30т. Като основни зони на дефицит за л.св. са отчетени - отношението към правонарушението и уменията за мислене. Риск от вреди е отчетен на средно ниво по отношение на обществото.

Актуалната оценка на риска от рецидив понижава стойностите си като отчита 28т., понижение с 2 пункта спрямо предходната оценка. Отчетено е понижение в зоната отношение към правонарушението. Рискът от вреди също търпи промени и отчита спад от средните нива до ниски в категориите „Персонал“ и „Лишен от свобода“.

Л.св. И. проявява самокритичност и признава вината си. В процес на осъзнаване на факторите, провокирали деянието и погрешните действия, довели го да затвора.

Лишеният от свобода И. е работил както следва:

Със Заповед № Л-625/07.02.2020 г., издадена от началник на отдел СДВРП в ГД „ИН“ гр. София, съгласно Заповед № Л-3531/06.08.2019 г. е наредено преместване в затвор гр. Белене.

Със Заповед Л-1236/28.02.2020 г., издадена от главен директор на ГД „ИН“ гр. София, на осн. чл. 62, ал. 1, т. 3 ЗИНЗС, в изпълнение на чл. 58 ЗИНЗС и на осн. точка 4.4 от Заповед № Л- 919/08.03.2017 г., е отменена Заповед № Л-625/07.02.2020 г. и е наредено л. св. И. да доизтърпи наложеното му наказание лишаване от свобода в затвор гр. Варна, като така е удовлетворена молба на г-жа Фатме Руфиева Ахмедова - бивша съпруга на л. св. И..

Със Заповед № 22/23.01.2020 г., на началник на затвор гр. Варна, му е възложено да полага доброволен труд за почистване и поддръжка на цех „Профили“ и прилежащи към него помещения.

Със Заповед № 268/09.10.2020 г., на началник на затвор гр. Варна, е преназначен на работа от доброволен труд за почистване и поддръжка на цех „Профили“ и прилежащи към него помещения, на платена длъжност „Общ работник“ в същия цех.

Във връзка с ограниченията, наложени поради обявени мерки против разпространението на COVID-19, със Заповед 345/01.12.2020 г., на началник на затвор гр. Варна е преназначен на работа по доброволния труд, като „Хигиенист по дезинфекцията“ в 8-ма група.

Със Заповед № 97/07.04.2021 г., на началник на затвор гр. Варна, е преназначен на работа от платен труд на длъжност „Работник машина“ в цех „Профили“, на длъжност „Мотокарист“, на осн. чл. 80 ЗИНЗС, в същия цех.

Със Заповед № 215/07.09.2021 г., на началник на затвор гр. Варна, е преназначен на работа от длъжност „Мотокарист“ в цех „Профили“, изпълнявана на осн. чл. 80 от ЗИНЗС, на платен труд на длъжност „Мотокарист“, в същия цех.

Със Заповед № 4/06.01.2022 г., на началник на затвор гр. Варна, постановления от съда режим е заменен в по-лек, от строг на общ.

Към настоящия момент продължава да се работи по плана на присъдата с л.св.И. чрез включването му в спортни мероприятия за осмисляне на свободното време по пълноценен начин, както и в групово-корекционни дейности, целящи развиване на социалните умения и преодоляване на отчетени дефицити.

Според становището на пробационния доклад, л.св.И. е постигнал стабилни и устойчиви резултати, в ниския диапазон, което съгласно прилаганата методика е показател за преодоляването им. Доказателство за това е трайно положителното му поведение през целия престой в МЛС - санкциониран е само два пъти, в периода на адаптация. През последните две години липсва рецидив в поведението му. Отчитайки устойчиво и безукорно поведение, в достатъчно дълъг за наблюдение период, може обосновано да се заключим, че това са изолирани случаи, които не са функция на утвърден модел на поведение. Видно от другия полюс на прилаганата, спрямо него дисциплинарна практика е награждаван 10 /десет/ пъти, включително два пъти с домашен отпуск. По отношение на него е приложена в достатъчна степен прогресивната система за пенитенциарно третиране - от СР е поставян на ОР. Положил е 535 работни дни /към датата на становището, изготвено от ИСДВР, работещ по конкретния случай/. При емпиричен анализ на поведение му, от постъпването в затвора, до настоящия момент, може обосновано да се заключи, че задълбочено познава своите личностни дефицити и осъзнато търси и намира адекватни решения за преодоляването им. Отчетена е промяна

в модела на мислене и поведение, както и устойчива мотивация, в посока спазване на обществени правила и морални норми, което съгласно утвърдената и прилагана методика за пенитенциарно третиране е показател за успешното приключване на корекционния процес.

На тази база, логично и становището на Началника на Затвора Варна е положително – приема се, че е налице убедителност на данните за настъпили трайни положителни промени в поведението на осъдения.

Изложеното по-горе дава основание на въззивната инстанция да приеме, че личността на ос.л.К.И. е претърпяла значителни положителни промени и разполага с нужния ресурс за успешно интегриране в обществото и водене на социално приемлив начин на живот.

Единственият спор по делото е дали по отношение на И. може да се направи извод, че е „осъден, който е дал доказателства за своето поправяне”. Тук следва да се отбележи, че според настоящия състав на ВАпС вложеният от законодателя смисъл е различен от този, придаден му от прокурора. В Решението си по делото „Винтер и други срещу Обединеното Кралство ЕСПЧ е посочил, че легитимните пенологични основания едно лишено от свобода лице да бъде държано в изолация включват наказание, възпиране, защита на обществото и рехабилитация. Тези основания следва да са налице при постановяване на присъдата. От друга страна балансът между тях не е непременно статичен и може да се променя в хода на изтърпяване на наказанието. Това, което може да е първично основание за лишаване от свобода в началото на изпълнението на присъдата, може да престане да съществува в процеса на пенитенциарното третиране, особено след известен период на излежаване на наказанието. В същото решение Съдът отбелязва, че макар и възмездие да остава една от целите на лишаването от свобода, акцентът в европейската наказателна политика вече е върху целта по рехабилитация на осъденото лице, особено в края на дълъг престой в затвора (вж. например *Dickson v. the United Kingdom* [GC], № 44362/04, § 75, ЕСПЧ 2007-V; и *Boulois v. Luxembourg* [GC], № 37575/04, § 83, ЕСПЧ 2012, с допълнителни препратки в тях). В правните документи на Съвета на Европа това е изразено най-ясно в чл. 6 от Европейските правила за затворите, в който е предвидено, че всяко задържане следва да се управлява така, че да способства за реинтеграцията в свободното общество на лицата, лишени от свобода, и чл. 102.1, в който е предвидено, че затворническият режим за осъдените лица трябва да бъде структуриран така, че да им дава възможност да водят отговорен живот без престъпления.

Когато поправянето на осъденото лице надделее над интересите от публична защита и възпиране, то тогава може да се приеме, че са налице основанията за предсрочно освобождаване. Затова и изискуемата промяна в неговото съзнание и поведение трябва да е ясно и стабилно проявявана в един продължителен период време, за да се приеме, че е и необратима, т.е. ще остане такава и в реалната социална и икономическа среда, в семейното обкръжение и след освобождаването му. Едва тогава може да се достигне до извода, че наказанието е постигнало своите цели предсрочно и нуждата от

продължаване на пенитенциарното третиране е отпаднала.

Прогресивната пенитенциарна система отразява именно това виждане и дава възможност след изтичане на определен срок тежестта на наказателното изпълнение да се постави в зависимост само от поведението на затворника, а не само и единствено от тежестта на извършеното престъпление. Затова тази система е стимул за добро поведение, с което е обвързано и изменението в статуса на осъдения по закон. В законодателството ни тази система се изразява във възможността за изменение на режима в по-лек или по-тежък, във възможността за зачитане на работните дни или отмяна на зачитането им, в преместване на лишения от свобода от един вид пенитенциарно заведение в друг вид като в съответствие с това се променя и правния му статут. Възможността за условно предсрочно освобождаване е част от тази система на стимули, но нейното предоставяне не е обвързано с изчерпване на всички други способности, както претендира прокурора. И това е така, защото друг основен принцип в пенитенциарното право е принципът на диференциран и индивидуален подход при изпълнение на наказанията, които изисква отчитане на особеностите на личността на отделния осъден.

Всичко изложено по-горе, приложено по отношение личността на Костадин И., води до извод за наличие и на втората препоставка по чл.70, ал.1 от НК, най-малкото защото в продължение на повече от 6/9 от наложеното му наказание „Лишаване от свобода” се наблюдава стабилна положителна тенденция в неговото поведение. Срокът на неговото пребиваване в затвора е продължителен и това гарантира проследяване на поведението на осъденото лице през годините и изключва възможността за някаква превратна преценка или „имитация” на социално желано поведение от страна на лишения от свобода. В продължение на вече повече от 5 години спрямо осъденото лице е било осъществявано корекционно въздействие, което е отчело настъпването на положителни промени. Безспорно останалите неизтърпiani от ос.лице И. 3 години и 1 месец и 21 дни са със значителна продължителност, което обаче изрично е изключено от българския законодател от подлежащите на обсъждане факти при формиране на решение за УПО. В чл.18 от Препоръка Rec (2003) 22 на Комитета на министрите на държавите-членки относно условното освобождаване (освобождаването под гаранция) на Съвета на Европа изрично е посочено, че критериите, които лишените от свобода лица трябва да изпълнят, за да бъдат освободени условно, трябва да бъдат ясни и категорични. Те също трябва да бъдат реалистични, в смисъл, че трябва да се вземат под внимание личността на задържаните и социалните и икономически обстоятелства, както и наличието на програми за възстановяване. В конкретния случай въззивната инстанция намира, че л.св.К.И. е постигнал значителна корекция в онези зони на дефицити, които подлежат на промяна и в този смисъл са реалистични. Обстоятелството, че е извършил опит за квалифицирано убийство, не може да бъде заличено, нито променено, тъй като то е факт от миналото на л.св. Същевременно обаче К.И. в настоящия момент вече е осъзнал противоправния характер на постъпката си, изразява съжаление и е изградил мотивация да води социално приемлив начин на живот. И. разполага и с

нужния за това личностни ресурси – интелектуален, поведенчески и социален – постоянно жилище, изградени трудови навици и мотивация за полагане на продължителни усилия за постигане на набелязани предварително цели, подкрепа от близкото семейно обкръжение. Затова въззивната инстанция намира, че възможните положителни промени за личността на осъденото лице К.И. са настъпили и нуждата от продължаване на пенитенциарното третиране е отпаднала.

Поради изложеното по-горе въззивната инстанция изцяло споделя извода на първата инстанция, че са изпълнени законовите критерии за допускането на условно предсрочно освобождаване по чл.70, ал.1 от НК. Видно от писмо на Началника на ОЗ Варна остатъка от наложеното на л.св. К. В. ИВ. „Лишаване от свобода” към 16.05.2022 г. възлиза на 3 години 1 месец и 21 дни. В рамките на три години от изпитателния срок, въззивната инстанция също намира, че корекционното наблюдение следва да бъде продължено по отношение на осъдения И., чрез налагане на пробационна мярка по см. на чл.42а, ал.2, т.2 от НК – задължителни периодични срещи с пробационен служител, така както е постановил и първоинстанционния съд.

Водим от горните съображения настоящата инстанция намира определението на решаващия съд за правилно и законосъобразно, но следва да бъде изменено по отношение единствено на изпитателния срок. Мотивиран от изложеното, съдът

ОПРЕДЕЛИ:

ИЗМЕНЯ Определение № 339 от 27.04.2022 год. по ЧНД № 386/2022 год. по описа на Окръжен съд-Варна, като **УСТАНОВЯВА** изпитателен срок по отношение на л.св. **К. В. ИВ.**, ЕГН ***** от **ТРИ ГОДИНИ, ЕДИН МЕСЕЦ И ДВАДЕСЕТ И ЕДИН ДНИ.**

ПОТВЪРЖДАВА определението в останалата част.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____